

بررسی تاثیر الگوهای شهرسازی اسلامی در مدیریت و ارتقاء کیفی رفتارهای اجتماعی در فضاهای شهری

شهرام علمی فرد^۱

چکیده

با ظهور پدیده‌ی مدرنیته و پیامدهای آن در شیوه‌ی زندگی تغییراتی حاصل شد و در جهت پاسخ‌گویی به نیازهای جدید و انطباق زندگی بر تغییرات، الگوهای جدیدی جایگزین فعالیت‌ها و ارزش‌های اصیل جاری در زندگی مسلمانان گردید که برخی از آن‌ها با ارزش‌ها و مفاهیم اسلامی فاصله داشت. از جمله می‌توان به تضعیف و تغییر رفتارهای اجتماعی در فضاهای شهری اشاره کرد. باید دانست که فضای شهری مطلوب باید پاسخگوی نیازهای شهروندان بوده و شرایط حضور فیزیکی و حیات جمعی را برقرار سازد. دستیابی به این کیفیت در گروی حضور انسان و رفتارها و فعالیت‌های اجتماعی اوست. مقاله‌ی حاضر با هدف بررسی و آسیب‌شناسی رفتارهای اجتماعی رایج در فضاهای شهری و در جهت بهبود و رونق آن با بهره‌گیری از آموزه‌های شهرسازی اسلامی نگاشته شده است. روش تحقیق در مقاله، ترکیبی از روش‌های تفسیری-تاریخی، تحلیل محتوا و علی و معلولی است. مقاله ابتدا ضمن بررسی مفهوم رفتار اجتماعی در شهر، نگرش دین اسلام را نسبت به این موضوع بیان کرده و در ادامه به تحلیل آسیب‌های رفتارهای اجتماعی رایج در کلان‌شهرها و عوامل پیدایش آن پرداخته و از آموزه‌های شهر اسلامی به عنوان رهنمود و آموزه برای بهبود و اصلاح بهره گرفته است. نتیجه اینکه کاهش امنیت در برخی از فضاهای شهری و تضعیف همبستگی و مشارکت اجتماعی در فضاهای تجاری از جمله عوامل تضعیف فعالیت‌ها و کارکردهای اجتماعی فضاهای شهری به شمار می‌آیند که مقاله با بررسی تاریخی شهرهای اسلامی و با بهره‌گیری از مبانی شهرسازی اسلامی دستمایه‌ای در جهت رفع آسیب‌های رفتاری فوق ارائه داده است.

واژگان کلیدی: شهر اسلامی، شهرسازی اسلامی، فضای شهری، رفتار اجتماعی، امنیت اجتماعی، فضای تجاری

^۱ کارشناس ارشد ایران‌شناسی از دانشگاه دولتی ارمستان، مدیر املاک و مشارکت‌ها در شهرداری تهران، ۰۹۳۵۱۰۳۸۷۰۶ - ۰۲۱۴۴۴۲۹۶۷۱